

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Enköpings kommun

Peter Alm
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal
revisor

Fredrik Birkeland
Revisionskonsult

Jesper Häggman
Revisionskonsult

Sophie Karlsson
Revisionskonsult

Mars 2019

pwc

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	4
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	4
2.2.	Revisionskriterier	5
3.	Granskningsresultat	6
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
3.1.1.	Iakttagelser	6
3.1.2.	Revisionell bedömning	7
3.2.	God ekonomisk hushållning	7
3.2.1.	Iakttagelser	7
3.2.2.	Revisionell bedömning	9
3.3.	Rättvisande räkenskaper	10
3.3.1.	Iakttagelser	10
3.3.2.	Revisionell bedömning	11

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- **Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?**

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och har inga underskott från tidigare år att återhämta. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- **Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?**

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Detta då endast ett av de två finansiella målen för 2018 bedöms som uppfyllt.

Vi kan utifrån årsredovisningens återrapportering inte bedöma huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten då en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för de strategiska målen saknas. Det framgår inte hur många procent som ska vara helt uppfyllda för att det strategiska målet ska bedömas som uppfyllt. Vi kan därför inte uttala oss om måluppfyllelsen fullt ut. Däremot noterar vi att måluppfyllelsen för de *smart*-mål som baseras på de strategiska målen till övervägande del bedöms som uppfyllda eller uppfyllda till över 80 % (delvis uppfyllda) samt att de strategiska målen sträcker sig fram till 2019.

- **Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?**

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed. Vi noterar dock följande:

- Kommunen gör avsteg från *RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal* genom att noten avseende operationell leasing inte är fullständig då vissa avtal saknas. Vi ser även att det finns en risk för att noten avseende finansiell leasing inte är fullständig och att det finns en risk för klassificeringsfel avseende ifall leasingen är operationell eller finansiell. Kommunen har inte någon finansiell leasing redovisad i dagsläget. Vi ser ett behov av att göra en genomgång av kommunens leasingavtal

för att säkerställa rätt klassificering och fullständighet i redovisade uppgifter avseende finansiell och operationell leasing.

- Kostnader för timlön, jour- och beredskap etc. för december periodiseras inte utan redovisas i januari efterföljande år enligt kontantprincipen. Enligt god redovisningssed ska periodisering av löneskulder ske vid årsbokslut. Detta kommenteras i redovisningsprinciperna men bör hanteras till kommande bokslut. Detta har även påtalats vid tidigare års granskningar. Enligt redovisningschefen har kommunen i dagsläget inte ett personal-/lönesystem som möjliggör en förändring av hur lönekostnaderna redovisas.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning. Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12:2) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen (se rapport Granskning av kommunstyrelsens och nämndernas ansvarsutövande 2018)

Granskningen har utförts enligt god revisions sed för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för

att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen, d v s den utesluter inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2019-02-27. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2019-03-26 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2019-04-15.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas samtliga väsentliga händelser som inträffat under räkenskapsåret under rubriken *Året i korthet*. Exempelvis nämns att socialförvaltningen i mars fick ökad tillgänglighet, att den varma sommaren innebar att flertalet badplatser drabbades av bakterier, alger samt att e-tjänster för bygglov lanserades i oktober.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör dock tydliggöras kring hur utvecklingen kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas. Frånvaron redovisas för hela kommunen och per förvaltning samt specificerat för lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Ekonomiska nyckeltal redovisas per verksamhet.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den kommunala verksamhetens organisation i form av ett organisationsschema. Detta kompletteras med en kortare beskrivning av respektive verksamhetsområdes ansvar i samband med att det verksamhetsområdet behandlas.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns. Vi noterar att investeringskalkylen för det nya reningsverket har uppdaterats enligt inlämnad tillståndsansökan. Prognosen för ett nytt reningsverk är ca 552 mnkr, vilket innebär en avvikelse på 102 mnkr jämfört med ursprunglig budget om 450 mnkr.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i redovisningen samt uppdelat på skattefinansierad verksamhet och styrelser och nämnder. Driftredovisning per nämnd, sammanställd och uppdelad per nämndens verksamhetsområden, lämnas även. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas i de nämndspecifika avsnitten. Tekniska nämndens negativa budgetavvikelse om 26,9 mnkr sticker ut. Den är dock hänförlig till jämförelsestörande poster på 34,3 mnkr.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Kommunen uppfyller balanskravet och har inga underskott från tidigare år att återställa.

Årets resultat	49,4 mnkr
Realisationsvinster anläggningstillgångar	-1,9 mnkr
Resultat enligt balanskrav	47,5 mnkr

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning genom utvärdering av de finansiella målen.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och kommunen har inga underskott från tidigare år att återställa. Förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt fem strategiska mål för åren 2016-2019 vilka visar den önskade utvecklingen för kommunen, ansluter till kommunens Vision 2030 och visar vilken inriktning nämndernas underliggande mål ska ha. Samtliga fem mål med tillhörande uppdrag beskrivs i årsredovisningen.

3.2.1. Iakttagelser**Finansiella mål**

Kommunfullmäktige har beslutat om dokumentet "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv i Enköpings kommun". I riktlinjerna anges att god ekonomisk hushållning innebär att finansiella och verksamhetsmässiga mål, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

För att uppnå en god ekonomisk hushållning har kommunen beslutat om två finansiella mål vilka följs upp i årsredovisningen 2018:

Finansiella mål	Utfall 2018	Måluppfyllelse
<u>Resultatmål</u> Under en konjunkturcykel (8 år) ska resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgå till lägst 2 %.	Kommunen redovisar ett resultat för 2018 på 49,4 mnkr, vilket motsvarar 2 % av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag. Ett genomsnitt beräknat på de senaste åtta åren ger dock ett resultat på 1,7 % vilket innebär att målet för konjunkturcykeln inte uppfylls.	Ej uppfyllt.
<u>Investeringsmål</u> Självfinansieringsgraden av investeringar ska vara minst 75 % beräknat för perioden 2016-2029. För år 2018 är dock målet endast satt till 36 % på grund av att investeringar är i en intensiv period.	Resultatet för 2018 uppgår till 53 % då utgiftsnivån blev betydligt lägre än budgeterat.	Uppfyllt.

Av redovisningen framgår att ett av två mål uppfylls.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens övergripande strategiska mål för 2016-2019 som redogörs för i verksamhetsplan 2018 och visar vilka mål kommunen ska sträva mot.

De strategiska målen har följande indelning - Utveckling, Ansvar, Rättvisa, Välstånd och Samhörighet. Nämnderna konkretiserar de strategiska målen i form av slutmål och *smart*-mål. Slutmål är ett önskvärt tillstånd på lång sikt. Ett *smart*-mål är specifikt, mätbart, accepterat, realistiskt och tidsatt. Uppföljningen av nämndernas *smart*-mål avgör om kommunfullmäktiges fem strategiska mål uppfylls. Ju fler *smart*-mål som uppfyllts, desto större del av fullmäktiges strategiska mål bedöms ha uppfyllts.

Av årsredovisningen framgår hur stor andel av nämndernas *smart*-mål som är helt, delvis uppfyllda eller inte uppfyllda, vilket därmed visar hur stor del av fullmäktiges strategiska mål som har uppfyllts. I bilaga 1: Uppföljning, uppdrag och mål preciseras vilka *smart*-mål som tilldelats vilken nämnd. Utfallet av nämndernas *smart*-mål anges också, enligt fördelningen uppnått, uppnått till minst 80 % och uppnått till mindre än 80 %.

Av årsredovisningen framgår hur många procent av *smart*-målen per strategiskt mål som uppfyllts. Vid hur många procent uppfyllda *smart*-mål som ett strategiskt mål bedöms uppfyllt framgår dock inte.

Måluppfyllelse blir därför svårt att bedöma. Vi noterar dock att för samtliga strategiska mål utom ett är över hälften av smart-målen helt uppfyllda samt att de strategiska målen sträcker sig fram till 2019.

Strategiskt mål	Utfall 2018	Måluppfyllelse
1. Samhällsbygget Enköping får människor att växa	51 % helt uppfyllt 31 % delvis uppfyllt (uppnått till minst 80 %) 18 % ej uppfyllt (uppnått till mindre än 80 %)	Kan ej uttala oss. Över hälften av smart-målen som det strategiska målet bedöms efter är helt uppfyllda.
2. Samhällsbygget Enköping skapar en hållbar framtid	58 % helt uppfyllt 38% delvis uppfyllt (uppnått till minst 80 %) 4 % ej uppfyllt % (uppnått till mindre än 80 %)	Kan ej uttala oss. Över hälften av smart-målen är helt uppfyllda.
3. Samhällsbygget Enköping utvecklar ett jämlikt samhälle	48 % helt uppfyllt 37% delvis uppfyllt 15 % ej uppfyllt	Kan ej uttala oss. Över hälften av smart-målen är helt eller delvis uppfyllda.
4. Samhällsbygget Enköping ger förutsättningar för ett blomstrande näringsliv och en ökad välfärd	58 % helt uppfyllt 37 % delvis uppfyllt (uppnått till minst 80 %) 5 % ej uppfyllt (uppnått till mindre än 80 %)	Kan ej uttala oss. Över hälften av smart-mål som är helt uppfyllda
5. Samhällsbygget Enköping är en del av vårt varumärke	56 % helt uppfyllt 26 % delvis uppfyllt (uppnått till minst 80 %) 4 % ej uppfyllt (uppnått till mindre än 80 %)	Kan ej uttala oss. Över hälften av smart-målen är helt uppfyllda.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Detta då endast ett av de två finansiella målen för 2018 bedöms som uppfyllt.

Vi kan utifrån årsredovisningens återrapportering inte bedöma huruvida verksamhetens utfall är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten då en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen för de strategiska målen saknas. Det framgår inte hur många procent som ska vara helt uppfyllda för att det strategiska målet ska bedömas som uppfyllt. Vi kan därför inte uttala oss om måluppfyllelsen fullt ut. Däremot noteras att måluppfyllelse för de smart-mål som baseras på de strategiska målen till övervägande del bedöms som uppfyllda eller uppfyllda till över 80 % (delvis uppfyllda) samt att de antagna strategiska målen gäller fram till 2019.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är i allt väsentligt uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter. Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt samtliga kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt och uppgår till 49,4 mnkr. Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med ca 0,3 mnkr. Resultatet är 23,6 mnkr lägre än föregående år. I jämförelse med föregående år har verksamhetens nettokostnader ökat med 151,8 mnkr. Av lämnade upplysningar framgår orsakerna till ökningen.

Resultaträkning (mnkr)	Utfall 2018	Budget 2018	Budgetavvikelse	Utfall 2017
Verksamhetens intäkter	582,5	504,0	78,6	581,2
Verksamhetens kostnader	-2 897,6	-2 821,6	-76	-2765,4
Avskrivningar	-115,5	-98,7	-16,8	-94,5
Verksamhetens nettokostnader	-2 430,6	-2 416,3	-14,2	-2 278,8
Skatteintäkter	2007,1	2011,9	-4,8	1938,1
Generella statsbidrag och utjämning	464,6	451,8	12,8	410,2
Finansiella intäkter	16,3	8,9	7,4	10,0
Finansiella kostnader	-8,0	-7,3	-0,8	-6,6
Årets resultat	49,4	49,1	0,3	73

Balansräkning

Balansräkningen är i allt väsentligt uppställd enligt KRL och omfattar tillräckligt med noter. Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL. Vi noterar dock följande:

- Kommunen gör avsteg från *RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal* genom att noten avseende operationell leasing inte är fullständig då vissa avtal saknas. Vi ser även att det finns en risk för att noten avseende finansiell leasing inte är fullständig och att det finns en risk för klassificeringsfel avseende ifall leasingen är operationell eller finansiell. Kommunen har inte någon finansiell leasing redovisad i dagsläget. Vi ser ett behov av att göra en genomgång av kommunens leasingavtal för att säkerställa rätt klassificering och fullständighet i redovisade uppgifter avseende finansiell och operationell leasing¹.

¹ I RKR:s rekommendation framgår att ett leasingavtal ska klassificeras som finansiellt om de ekonomiska riskerna och de ekonomiska fördelarna relaterat till leasingobjektet övergår från leasegivaren till leasingtagaren. Ett finansiellt leasingavtal

- Kostnader för timlön, jour- och beredskap etc. för december periodiseras inte utan redovisas i januari efterföljande år enligt kontantprincipen. Enligt god redovisningssed ska periodisering av löneskulder ske vid årsbokslut. Detta kommenteras i redovisningsprinciperna men bör hanteras till kommande bokslut. Detta har även påtalats vid tidigare års granskningar. Enligt redovisningschefen har kommunen i dagsläget inte ett personal-/lönesystem som möjliggör en förändring av hur lönekostnaderna redovisas.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckligt med noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed. Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar i allt väsentligt tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.
- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplysningar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed. Vi noterar dock följande:

- Kommunen gör avsteg från *RKR 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal* genom att noten avseende operationell leasing inte är fullständig. Vi ser även att det finns en risk för att noten avseende finansiell leasing inte är fullständig och att det finns en risk för klassificeringsfel avseende ifall leasingen är operationell eller finansiell. Kommunen har inte någon finansiell leasing redovisad i dagsläget. Vi ser ett behov av att göra en genomgång av kommunens leasingavtal för att säkerställa rätt klassificering och fullständighet i redovisade uppgifter avseende finansiell och operationell leasing.
- Kostnader för timlön, jour- och beredskap etc. för december periodiseras inte utan redovisas i januari efterföljande år enligt kontantprincipen. Enligt god redovisningssed ska periodisering av löneskulder ske vid årsbokslut. Detta kommenteras i redovisningsprinciperna men bör hanteras till kommande bokslut.

kan jämföras med att äga tillgången. Finansiell leasing redovisas i balansräkningen och resulterar i både avskrivningar och räntekostnader.

Detta har även påtalats vid tidigare års granskningar. Enligt redovisningschefen har kommunen i dagsläget inte ett personal-/lönesystem som möjliggör en förändring av hur lönekostnaderna redovisas.

2019-03-28

Anders Hägg
Uppdragsledare

Peter Alm
Projektledare